

Nr 35.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande diverse kapitalfonder gjorda framställningar angående anslag för budgetåret 1947/48, i vad propositionen avser väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.

(4:e avd.)

1:o) **Smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t beträffande diverse kapitalfonder, väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond, (bilaga 27, punkt 125, s. 208—224 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 januari 1947) föreslagit riksdagen att till Smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m. för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

I enlighet med riksdagens bemyndigande meddelade Kungl. Maj:t den 30 juni 1943 beslut om inrättande av väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond från och med den 1 juli 1943. Ursprungligen var redovisningen av fonden anordnad i anslutning till fonden för förslag till statsverket. Enligt ett av Kungl. Maj:t i 1945 års statsverksproposition framlagt, av riksdagen godkänt förslag har förrådsfonden per den 30 juni 1945 konstruerats såsom en självständig kapitalfond. En närmare redogörelse för förrådsfondens konstruktion m. m. har lämnats till 1946 års statsverksproposition (Kapitalbudgeten: bil. 5, punkten 122).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i skrivelse den 26 september 1946 hemställt dels att för budgetåret 1947/48 investeringsanslag under förrådsfonden måtte anvisas med tillhoppa 14 950 000 kronor, därav till förrådsbyggnader 3 350 000 kronor, till motorfordon 5 700 000 kronor, till vägmaskiner m. m. 5 650 000 kronor och såsom dispositionsanslag 250 000 kronor, dels att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens bemyndigande för styrelsen att därutöver ikläda sig betalningsansvar för maskiner till ett belopp av 10 000 000 kronor, dels ock att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att taga i anspråk investeringsanslaget till smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m. även för markförvärv till en kostnad överstigande 5 000 kronor för varje förvärv.

Statens arbetsmarknadskommission och *statens industrikommission* hava avgivit infordrade utlåtanden över framställningen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har härefter i skrivelse den 31 oktober 1946 hemställt, att för väghållningen erforderliga färjor och båtar måtte från

och med den 1 juli 1947 upptagas till redovisning under förrådsfonden enligt av styrelsen föreslagna grunder samt att i anslutning därtill å förrådsfonden måtte under gruppen Maskincentralförråd för budgetåret 1947/48 anvisas ett investeringsanslag till Flytande materiel av 1 070 000 kronor.

Över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens sistnämnda framställning har riksräkenskapsverket avgivit infordrat utlåtande.

Departementschefen har anfört följande beträffande anslagsbehovet för nästa budgetår i fråga om tillgångsgruppen förrådsbyggnader m. m.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens medelsäskanden för nästa budgetår till förrådsbyggnader m. m. belöpa sig till sammanlagt 3 350 000 kronor, varav 1 690 000 kronor till smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m. samt 1 660 000 kronor till tio särskilt angivna byggnadsföretag, vilka vart för sig beräknas draga en kostnad överstigande 100 000 kronor. Med hänsyn till storleken av de medelsanvisningar som redan nu stå till styrelsens förfogande för smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m. anser jag anslaget för detta ändamål för nästa budgetår lämpligen böra bestämmas till 600 000 kronor. I nämnda belopp innefattas det belopp av 130 000 kronor, varmed tidigare anvisade medel enligt styrelsens förslag böra förstärkas, ävensom 160 000 kronor för vissa varvsverkstäder och 50 000 kronor för tjänstebostaden i Kallsedet. Vid bifall till detta förslag skulle styrelsen för innevarande och nästa budgetår komma att kunna disponera över 5 200 000 kronor för angivna ändamål, vilket torde få anses utgöra en i nuvarande läge tillräckligt vid ram för sådan byggnadsverksamhet. Anslaget synes böra disponeras av styrelsen för avsett ändamål, dock att frågan om anläggande av en verkstad för hamnväsendet på sydkusten torde böra underställas Kungl. Maj:ts prövning, innan för ändamålet avsett belopp får tagas i anspråk.

Vad angår de särskilt angivna garagen och förrådsbyggnaderna har styrelsen framhållit, att efter färdigställande av de tidigare beslutade byggnaderna och de ytterligare byggnader, till vilka medel nu äskats, det mest trängande behovet av garage och förråd skulle vara tillgodosett. På grund av den av mig nyss påvisade eftersläpningen i det redan beslutade byggnadsprogrammet kan detta icke genomföras inom avsedd tid utan att en betydande utvidgning av denna del av byggnadsverksamheten sker. Då garage- och förrådsbyggnaderna erfordras för vägväsendets löpande behov och — såsom arbetsmarknadskommissionen framhållit — i regel äro att anse såsom angelägna företag, torde en dylik utvidgning icke kunna underlåtas, allra helst som husbyggnadsverksamheten för vägväsendets behov under de senaste åren varit exceptionellt låg. Det är emellertid antagligt, att tillgången på material och arbetskraft under innevarande och nästa budgetår icke kommer att möjliggöra ett snabbt genomförande av hela det av styrelsen föreslagna programmet. Trots detta har jag ansett mig böra förorda, att medel anvisas för samtliga av styrelsen föreslagna nya garagebyggnader. Möjligheterna att utföra de särskilda byggnadsföretagen lära nämligen i icke ringa mån bliva beroende av lokala förhållanden, vilka nu icke låta sig klart överblickas. Den begränsning av byggnadsverksamheten, som av olika skäl kan bliva erforderlig, torde böra ske i samband med prövningen av ansökningar om byggnadstillstånd.

Vidkommande investeringsbehovet med avseende å tillgångsgruppen maskincentralförråd och den härmed sammanhängande frågan om

redovisning över förrådsfonden av för väghållningen erforderliga färjor och båtar har departementschefen anfört följande.

Jag övergår nu till tillgångsgruppen maskincentralförråd. Därvid torde jag till en början få erinra om, att medel för anskaffning av motorfordon, redskap och maskiner för luftfartens behov hittills anvisats under förrådsfonden. I annat sammanhang ämnar jag föreslå, att redovisningen av ifrågavarande tillgångar från och med den 1 juli 1947 överflyttas till luftfartsfonden. I samband därmed kommer jag även att upptaga frågan om den bokföringsmässiga regleringen av en sådan överflyttning, varför jag ej har anledning att nu ingå på dessa spörsmål.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att för väghållningen erforderliga färjor och båtar skulle upptagas till redovisning över förrådsfonden, innefattar en avvikelse från gällande regler för finansiering av vägbyggnader. Förslaget innebär nämligen, att kostnaderna för ombyggnad eller nyanskaffning av dylika färjor, vilka enligt väglagen äro att anse såsom väg, i framtiden skulle omedelbart bestridas av anslag å kapitalbudgeten i stället för av vederbörliga vägbyggnadsanslag. I sak skulle visserligen ingen ändring ske, därest anslaget å förrådsfonden omedelbart avskreves med anlåtande av medel som anvisats å motsvarande vägbyggnadsanslag. Riksräkenskapsverket har emellertid ifrågasatt, att avskrivning skulle äga rum under en följd av år och att ränta skulle beräknas å det investerade nettokapitalet. Härmed skulle lånefinansiering ha införts för ett element i vägstkostnaderna. Då, såsom riksräkenskapsverket framhållit, kostnaderna för anskaffningen av färjor och båtar utgöra en förhållandevis liten del av materialkostnaderna för vägväsendet, samt praktiska skäl tala för att färjorna och båtarna få redovisas under förrådsfonden, anser jag mig icke böra motsätta mig att den nya redovisningsmetoden tillämpas från och med nästa budgetår och att tills vidare ersättning beredes förrådsfonden i huvudsak enligt de av riksräkenskapsverket förordade grunderna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddela de närmare föreskrifter som må finnas erforderliga. Jag förutsätter emellertid härvid, att hithörande frågor skola få upptagas till en mera definitiv reglering i samband med den översyn av gällande regler för redovisningen av automobilskattemedlen, vilken enligt vad jag tidigare i dag uttalat inom kort bör verkställas.

Det nya sättet för redovisningen av färjorna och båtarna skall uppenbarligen icke innebära någon ändring i det förfarande som enligt väglagstiftningen skall tillämpas vid beslut om inrättande av nya färjleder eller ombyggnad av gamla. Jag vill i detta sammanhang även framhålla, att frågor om ersättningsanskaffning av färjor eller utvidgning av kapaciteten hos befintliga färjleder icke böra bedömas enbart på grundval av färjledens ekonomi, utan att även förutsättningarna för färjledernas ersättande med brobyggnader därvid böra undersökas.

Det sammanlagda investeringsbehovet under nästa budgetår för tillgångsgruppen maskincentralförråd uppgår enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens slutliga förslag till 12 350 000 kronor, av vilket belopp 5 700 000 kronor skulle anvisas under anslaget till motorfordon, 5 580 000 kronor under anslaget till vägmaskiner m. m. samt återstoden, 1 070 000 kronor, under det föreslagna nya anslaget till flytande materiel. Styrelsens förslag innebär i vad det avser motorfordon och vägmaskiner m. m. en ökning av anslagssumman med 1 430 000 kronor eller omkring 15 % jämfört med löpande budgetår. Av denna ökning belöpa dock 900 000 kronor eller mer än hälften på torrläggningssmaskiner. Med hänsyn till den ringa anskaffningen av motorfordon och vägmaskiner under krigsåren samt nödvändigheten av att under de närmaste

åren öka vägunderhållet är det ofrånkomligt, att anslagen till förevarande ändamål hållas på en högre nivå än tidigare. En ökad anskaffning av maskiner framstår även såsom angelägen på grund av rådande brist på arbetskraft. Nu berörda förhållanden synas mig utgöra tillräcklig grund för tillstyrkande av styrelsens medelsäskanden i fråga om motorfordon och vägmaskiner m. m. Vad angår den ifrågasatta nyanskaffningen av färjor har jag icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag om förstärkning av styrelsens dispositionsanslag genom överföring av den vid utgången av budgetåret 1945/46 förefintliga behållningen å anslaget som avsetts för ersättande av genom olyckshändelser förstörd egendom, eller 500 000 kronor, har departementschefen funnit sig böra tillstyrka. Med avseende å styrelsens hemställan i övrigt har departementschefen anfört följande.

Styrelsen har vidare hemställt om bemyndigande att ikläda sig betalningsansvar för maskiner till ett belopp av 10 000 000 kronor utöver vad beviljade och äskade anslag kunna medgiva. Enligt vad jag inhämtat äro de beställningar, som styrelsen ämnar göra med stöd av nämnda bemyndigande, avsedda att till omkring två tredjedelar utläggas i utlandet, medan resten huvudsakligen skulle gälla motorfordon, vilka skulle levereras först under budgetåret 1948/49. Ur såväl bilindustriens som väg- och vattenbyggnadsverkets synpunkter torde icke obetydliga fördelar stå att vinna genom en i god tid verkställd planering av beställningarna och produktionen. Å andra sidan är det under nuvarande förhållanden av vikt att enskilda, kommunala och statliga beställningar icke utläggas på sådant sätt, att mindre angelägna behov bliva tillgodosedda framför mera angelägna. Så kan lätt bliva fallet om de statliga myndigheterna icke äro befogade att göra beställningar innan anslag ansetts böra ställas till förfogande för likvidens fullgörande. Därför böra statliga beställningar, avsedda att fullgöras och betalas efter utgången av budgetåret 1947/48, kunna utläggas redan dessförinnan. Vad nu sagts gäller otvivelaktigt om nu ifrågavarande maskin- och fordonsbeställningar. I den mån de skola utläggas på den svenska marknaden, bör emellertid detta ske efter samråd med industrikommissionen. Härigenom synas andra beställares berättigade intressen kunna i möjligaste mån bliva beaktade. Därest riksdagen icke har något att däremot erinra, torde alltså väg- och vattenbyggnadsstyrelsen böra erhålla det av styrelsen begärda bemyndigandet, att gälla till utgången av nästa budgetår.

Vad angår den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen berörda frågan om styrelsens befogenhet att inköpa för nybyggnader erforderlig mark, har jag ej funnit anledning till erinran mot att sådana markförvärv få göras av styrelsen utan Kungl. Maj:ts hörande även i fall då köpeskillingen överstiger 5 000 kronor. Därest riksdagen ej finner anledning till erinran däremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att företaga erforderliga ändringar i nu gällande bestämmelser.

Utskottet.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för budgetåret 1947/48 till förrädsbyggnader äskat 3 350 000 kronor, därav 1 690 000 kronor till smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m. och 1 660 000 kronor till tio särskilt angivna byggnadsföretag (huvudgarage), vilka var för sig beräknas draga en kostnad överstigande 100 000 kronor. Departementschefen har i fråga om medelsbehovet till smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m. förordat en begränsning av medelsanvisningen till 600 000 kronor; styrelsens förslag be-

träffande de särskilda byggnadsföretagen åter har av departementschefen tillstyrkts. Utskottet finner de av departementschefen anförda skälen för en begränsning — genom eftersläpning i byggnadsverksamheten uppkomna reservationer å tidigare anvisade medel — bärande och tillstyrker förty Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Mot anvisande av 1 660 000 kronor för byggnadsföretag berörande huvudgaragen har utskottet intet haft att erinra.

Vad härefter angår tillgångsgruppen maskincentralförråd har departementschefen förordat, att för väghållningen erforderliga färjor och båtar skola upptagas till redovisning över förrådsfonden. Detta innebär en avvikelse från gällande regler för finansiering av vägbyggnader, i det att kostnaderna för ombyggnad eller nyanskaffning av färjor framdeles komma att bestridas av anslag å kapitalbudgeten med successiv avskrivning i stället för av vederbörliga vägsanlag å driftbudgeten inom automobilskattemedlens ram. Då, såsom av statsrådsprotokollet inhämtas, praktiska skäl kunna anföras för den föreslagna redovisningen över förrådsfonden, har utskottet icke något att erinra häremot. Utskottet förutsätter därvid, att den ersättning från vederbörliga vägsanlag, som avses skola tillföras förrådsfonden, så utmätas att här avsedda tillgångsvärden kunna bli föremål för en betryggande avskrivning.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om medelsanvisningen under tillgångsgruppen maskincentralförråd — 5 700 000 kronor till motorfordon, 5 580 000 kronor till vägmaskiner m. m. och 1 070 000 kronor under ett nytt anslag till flytande materiel — tillstyrkes av utskottet.

Utskottet har icke något att erinra mot att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på sätt departementschefen förordat beredes vidgade möjligheter att utan Kungl. Maj:ts hörande förvärva för nybyggnader erforderlig mark ävensom erhåller bemyndigande att i samband med beställningar av maskiner ikläda sig betalningsansvar intill ett belopp av 10 miljoner kronor utöver vad beviljade anslag medgiva.

Under förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

2:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 8, Östergötlands län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anført får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 126 s. 224) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområdet nr 8, Östergötlands län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 165 000 kronor.

3:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 3, Gotlands län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anført får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 127, s. 224) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 3, Gotlands län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 160 000 kronor.

4:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 2, Blekinge län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 128, s. 224) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 2, Blekinge län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

5:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 4, Kristianstads län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 129, s. 225) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 4, Kristianstads län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 185 000 kronor.

6:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 5, Malmöhus län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 130, s. 225) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 5, Malmöhus län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 170 000 kronor.

7:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 6, Värmlands län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 131, s. 225) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 6, Värmlands län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 160 000 kronor.

8:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 7, Värmlands län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 132, s. 225) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 7, Värmlands län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 160 000 kronor.

9:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 10, Västernorrlands län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 133, s. 225) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 10, Västernorrlands län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 170 000 kronor.

10:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 10, Västerbottens län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 134, s. 226) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 10, Västerbottens län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 170 000 kronor.

11:o) **Huvudgarage i vägmästareområde nr 11, Västerbottens län.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 135, s. 226) hemställa,

att riksdagen må till *Huvudgarage i vägmästareområde nr 11, Västerbottens län* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 170 000 kronor.

12:o) **Motorfordon.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 136, s. 226) hemställa,

att riksdagen må till *Motorfordon* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 5 700 000 kronor.

13:o) **Vägmaskiner m. m.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 137 s. 226) hemställa,

att riksdagen må till *Vägmaskiner m. m.* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 5 580 000 kronor.

14:o) **Flytande materiel.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 138, s. 226) hemställa,

att riksdagen må till *Flytande materiel* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 1 070 000 kronor.

15:o) **Väg- och vattenbyggnadsverkets dispositionsanslag.** Under hänvisning till vad utskottet under punkten 1 anfört får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 139, s. 227) hemställa,

att riksdagen må såsom *Väg- och vattenbyggnadsverkets dispositionsanslag* för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 250 000 kronor.

Stockholm den 14 mars 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Larsson, Andrén, Gustaf Karlsson, Berling, Carl Sundberg, Albertsson, Näsström, Rosenberg, Gustav Emil Andersson och Hesselbom; samt

från andra kammaren: herrar Törnkvist, Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Ward, Malmborg i Skövde, Falla, Andersson i Malmö, Rubbestad, Wallentheim, Staxäng, Åkerström och Jansson i Kalix.